

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สาเหตุของการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2529-2530 มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.5 ต่อปี และร้อยละ 9.5 ต่อปี ตามลำดับ ต่อมามีการขยายตัวสูงสุดในปี พ.ศ. 2531-2533 อัตราเฉลี่ยร้อยละ 12.2 ต่อปี ส่งผลให้ประชาชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามมา แต่มีการจับจ่ายใช้สอยไม่ค่านึงถึงประโภชน์ที่ได้รับ หรืออาจกล่าวได้ว่ามีการใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย มีการลงทุนที่ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิต เนื่องจากมีการนำเงินไปลงทุนในธุรกิจสังหาริมทรัพย์มากเกินความจำเป็น จนทำให้เกิดปัญหาอุปทานมากเกินความจำเป็น นอกเหนือนี้มีการนำเงินไปลงทุนในตลาดทุนเพื่อการเก็บกำไร โดยไม่มีการนำเงินไปลงทุนในภาคผลิตที่แท้จริง รายได้จากการส่งออกมีปริมาณที่ลดน้อยลง ส่งผลให้ประเทศไทยต้องขาดดุลน้ำมันสูงสุดถึงร้อยละ 8 ของ GDP ดังนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2539-2540 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงเหลือร้อยละ 5.5 ในปี พ.ศ. 2539 และปี พ.ศ. 2540 อัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ 0.4 โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มี 90,000 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งแบ่งเป็นหนึ่งใน 16,600 ล้านเหรียญสหรัฐ (คิดเป็นร้อยละ 18.45) และหนึ่งในภาคเอกชน 73,400 ล้านเหรียญสหรัฐ (คิดเป็นร้อยละ 81.55) ผลตามมาคือต่างประเทศขาดความมั่นใจในสภาพเศรษฐกิจ ภายหลังจากปรับเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นระบบเงินบาทแบบลอยตัว ตามเงื่อนไขในการถือเงินดุลเดินของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) รัฐบาลยังได้เพิ่มภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 พร้อมกับปรับลดงบประมาณการลงทุนของรัฐ สถาบันการเงินทั่วระบบขาดสภาพคล่อง นักลงทุนขาดความเชื่อมั่น นับตั้งแต่การประกาศระงับการดำเนินกิจการชั่วคราวของบริษัทเงินทุน จำนวน 16 แห่ง และประกาศเพิ่มเติมอีก 42 แห่ง ในปี พ.ศ. 2540 การใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ยเงินทุนในอัตราที่สูงและกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์บริษัทเงินทุนเข้มงวดการให้สินเชื่อธุรกิจต่างๆ และบริษัทเงินทุนหลายแห่งต้องปิดกิจการลง เกิดปัญหาน wen งานเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อ กิจกรรมทางเศรษฐกิจทั่วระบบลดลง ควบคู่ไปกับการเกิดปัญหาการเพิ่มขึ้นของภาวะเงินเฟ้อ ราคาน้ำมันสูงสุด ทำให้เกิดกำลังซื้อคนและรายได้ที่แท้จริงของประชาชนส่วนใหญ่ลดลง เป็นต้น เหตุสำคัญทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ จำกัดการณ์ดังกล่าว เกิดผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน ในด้านสินเชื่อที่ต้องคุณภาพ หรือสินเชื่อที่เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ณ ลิ้นชื่อ 31 ธันวาคม 2541 ถึงร้อยละ 42.58 ของระบบสินเชื่อทั้งหมด

ปัญหาด้านสินเชื่อจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการแก้ไข โดยวิธีการแก้ไขคือการเริ่มกระบวนการประกاقพักชำระหนี้ ยืดอายุการชำระหนี้ แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้เกิดระบบการเงินของธนาคารพาณิชย์ดีขึ้น ในปัจจุบันปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loans: NPLs) จัดเป็นประเภทสินเชื่อที่มีปัญหาของธนาคารพาณิชย์ ในรูปของหนี้สินค้างชำระรวมทั้งค้างชำระดอกเบี้ยคืนให้กับธนาคารพาณิชย์ โดยเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้ใหม่ และกำหนดอัตราการกันเงินสำรองโดยรัมให้บังคับ ณ วันบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541 โดยจัดชั้นลูกหนี้ต้องมีการกันเงินสำรอง หนี้สูญออกเป็น 5 ระดับ ตามคุณภาพหนี้ประกอบไปด้วย ลูกหนี้ปกติ (Current Loans) ร้อยละ 1 ของวงเงินสินเชื่อ ลูกหนี้ก่อภาระพิเศษ (Special Loans) ร้อยละ 2 ของวงเงินสินเชื่อ ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน (Sub-Standard Loans) ร้อยละ 20 ของวงเงินสินเชื่อ ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย (Doubtful Loans) ร้อยละ 50 ของวงเงินสินเชื่อ ลูกหนี้จัดชั้นสูญ (Non-Collectible Loans) ร้อยละ 100 ของวงเงินสินเชื่อ (ดังตาราง 1.1) เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการกันเงินสำรองแบบใหม่ ทำให้มีแนวโน้มของปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ณ วันบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มกราคม 2542 จำนวนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ร้อยละ 46.54 ของสินเชื่อทั้งระบบ

ตาราง 1.1 อัตราการกันสำรองลูกหนี้จัดชั้น

ประเภทลูกหนี้จัดชั้น	อัตราการกันเงินสำรองหนี้สูญ	
	30 ธันวาคม 2541	ก่อน 30 ธันวาคม 2541
1. ลูกหนี้ปกติ	1	ไม่มี
2. ลูกหนี้ก่อภาระพิเศษ	2	ไม่มี
3. ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	20	15
4. ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย	50	100
5. ลูกหนี้จัดชั้นสูญ	100	100
	(ตัดออกจากบัญชี)	

ที่มา : ธนาคารอาคารสงเคราะห์

ส่วนการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปริมาณการไฟสินเชื่อในปี พ.ศ.2538 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2537 ถึงร้อยละ 16.77 ตามภาวะการเศรษฐกิจทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ในขณะที่ปี พ.ศ.2539 ก้าวเศรษฐกิจเริ่มชะลอตัวจึงส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อยังคงเพิ่มขึ้น

แต่ในอัตราที่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 7.30 ในขณะเดียวกันในปี พ.ศ. 2540 การให้สินเชื่อมืออัตราที่ลดลงถึงร้อยละ -0.95 และในปี พ.ศ. 2543 เงินให้สินเชื่อลดลง ร้อยละ -13.37 และมีแนวโน้มดีขึ้น ในปี พ.ศ. 2544 การเปลี่ยนแปลงของสินเชื่อมือลดมาจาก วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ (ดังตาราง 1.2)

ตาราง 1.2 เงินให้สินเชื่อของสาขานาธนาคารพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่

(หน่วย : ล้านบาท)

ปี พ.ศ.	เงินเบิกเกิน บัญชี	เงินกู้	ตัวเงิน	รวม	การเปลี่ยน แปลง (%)
2537	22,347.66	37,992.16	4,250.50	64,590.32	
2538	26,011.86	43,300.03	6,107.55	75,419.44	16.77
2539	28,849.01	45,746.01	6,327.07	80,922.09	7.30
2540	30,458.77	42,539.23	7,153.75	80,151.75	-0.95
2541	25,974.72	42,148.53	6,352.02	74,475.27	-7.08
2542	21,698.70	40,730.80	5,008.10	67,437.60	-9.44
2543	16,220.40	37,311.80	4,885.30	58,417.50	-13.37
2544	14,613.50	36,871.50	5,959.40	57,444.50	-1.66

ที่มา : ส่วนกำกับสถาบันการเงินนาธนาคารแห่งประเทศไทยสาขาภาคเหนือ

จากปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ยังคงมีปริมาณที่สูงถึงร้อยละ 46.54 ของสินเชื่อในประเทศไทยทั้งระบบ ส่งผลถึงความเชื่อมั่นของระบบธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน ถึงแม้ว่า นโยบายรัฐบาลโดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะพยายามหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังกล่าว แต่ยังคงพบว่าการแก้ไขปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ยังไม่สามารถแก้ไขได้มากเท่าที่ควร ดังสังเกตได้ จากข้อมูลในเดือนมกราคม 2545 หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในภาคเหนือมีจำนวนทั้งสิ้น 6,043 ล้านบาท จากลูกหนี้ 10,550 ราย ซึ่งธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งจำเป็นต้องอาศัยเวลาในการจัดการปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับลูกหนี้ที่มีปัญหาต่อไปอีกระยะหนึ่ง อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาของธนาคารพาณิชย์กับลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ยังประสบปัญหาคือการกลับมาเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้อีกหลังปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ดังนั้นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่ว่าเป็นอย่างไร เป็นปัญหาสำคัญและเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาค้นคว้าเชิงผลที่ได้จากการศึกษานี้สามารถนำเสนอแนะแนวถึงแนวทางในการแก้ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาการเพิ่มขึ้นของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ทั้งภาครัฐและเอกชน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษารั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ

- เพื่อศึกษาถึงลักษณะและปัจจัยทางเศรษฐกิจของผู้ใช้บริการสินเชื่อ ที่มีปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสาขาวนารណการพาณิชย์ขนาดใหญ่ในเขตอําเภอมีอง จังหวัดเชียงใหม่
- เพื่อวิเคราะห์ความต้องการและความคิดเห็นของผู้ใช้บริการสินเชื่อสาขาวนารណการพาณิชย์ ต่อกระบวนการแก้ไขปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในเขตอําเภอมีอง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษารั้งนี้ จะทำการศึกษาลักษณะและปัจจัยทางเศรษฐกิจของผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีปัญหานี้ ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ตามเงื่อนไขสินเชื่อของธนาคารแห่งประเทศไทย ศึกษาเฉพาะสาขาวนารណการพาณิชย์ขนาดใหญ่ในเขตอําเภอมีอง จังหวัดเชียงใหม่ รวม 4 แห่ง ได้แก่ ธนาคารดังต่อไปนี้

- ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
- ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
- ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
- ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- ทำให้ทราบถึงลักษณะและปัจจัยทางเศรษฐกิจของผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีปัญหา หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของสาขาวนารណการพาณิชย์ขนาดใหญ่
- การศึกษาจะนำข้อมูลทางวิชาการมาใช้ปรับปรุงนโยบายการให้สินเชื่อ เป็นประโยชน์ ต่อภาครัฐและเอกชนสามารถทำงานมีประสิทธิภาพ

1.5 นิยามศัพท์

ปัจจัย หมายถึง ตัวแปรที่มีผลกระทบหรือทำให้เกิดปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของผู้ใช้บริการสินเชื่อสาขาวนารណการพาณิชย์

หนึ่งที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หมายถึง ตัวเลขแสดงถึงสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่ได้ปล่อยออกไปแล้ว ไม่ได้ก่อให้เกิดรายได้ กล่าวคือ ลูกหนี้ขาดการชำระดอกเบี้ย และหรือเงินต้นมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ และหมายความรวมถึงสาขของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการธนาคารพาณิชย์

การให้บริการสินเชื่อ หมายถึง การให้บริการของธนาคารพาณิชย์ ให้กู้ยืมเงิน ซึ่งลด รับช่วง ซึ่งลดคัวเงิน เป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่าย หรือส่งให้เจ้ายเงินเพื่อเป็นประโยชน์ของผู้คนค้า หรือเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผู้พันตามเด็ตเตอร์อฟเครดิต

ลูกหนี้ที่มีปัญหานี้ค้างชำระ หมายถึง ลูกหนี้ของธนาคารพาณิชย์ที่มีปัญหาผิดนัดชำระหนี้ตั้งแต่ 1 เดือนเป็นต้น

ลูกหนี้ปกติ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่ผิดนัดชำระหนี้ และไม่มีสัญญาณใด แสดงว่าจะมีการผิดนัดชำระหนี้ อันจะเป็นสาเหตุให้สถาบันการเงินได้รับความเสียหาย ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ย หรือเงินต้นไม่เกิน 1 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

ลูกหนี้ล่าวถึงพิเศษ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีสัญญาณว่าจะเกิดความเสียหายแต่มีฐานะหรือผลการดำเนินงานอ่อนลง หากไม่ได้รับการแก้ไขในเวลาอันสมควรจะทำให้ความสามารถในการชำระหนี้อ่อนลงไปอีกจนไม่สามารถชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นได้ตามกำหนด ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นไม่เกิน 3 เดือน นับแต่วันครบกำหนดชำระ

ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึง ลูกหนี้ที่มีโอกาสจะก่อให้เกิดความเสียหาย หากปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนไม่มีการแก้ไขหรือแหล่งที่มาของภาระหนี้อาจไม่เพียงพอเนื่องจากความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ที่มีความไม่แน่นอน สถาบันการเงินจำเป็นต้องใช้แหล่งที่มาอื่น หรือหลักประกันในการชำระหนี้ ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันครบกำหนดชำระ

ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย หมายถึง ลูกหนี้ที่มีคุณภาพด้อยกว่าลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน หรือคาดว่าจะไม่สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระคืนได้ครบถ้วน ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นไม่เกิน 12 เดือน นับแต่วันครบกำหนดชำระ

ลูกหนี้จัดชั้นสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถชำระหนี้ได้โดยสิ้นเชิงหรือลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นเกินกว่า 12 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

ความสามารถในการชำระหนี้ หมายถึง การที่ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยแก่ธนาคาร ได้ตรงตามกำหนดเวลา ระยะเวลาที่ผู้ให้กู้ และผู้กู้ตกลงกันไว้ในสัญญา